

PRICA IZ LJUBLJANE 1945.

U novoizasloj knjizi Prikrivena grobišta Hrvata u Republici Sloveniji g. Zelimira Kuzatka te dr.sc. Mitje Ferenc navedena su skoro sva poznata poslijeratna stratista Hrvata, pripadnika HOS-a i civila.

Na stranicama 122. i 123. opisana su stratista Brezarev ponor, Kucja dolina i logor Sentvid, koji se nalaze u neposrednoj blizini moga mjesta prebivalista u Ljubljani. Zato sam htio nesto vise kazati o tim poslijeratnim izvansudskim morijama te ponovno objaviti neka imena onih koji su sudjelovali u tome.

Svake godine na svibanjskoj komemoraciji na Bleiburskoj poljani slusam grijeha. Gospodo, doslo je vrijeme da se kazne nesto i o gresnicima!

Dubaic, marsal, Planinc, Svetina, Rankovic, Ribicic

Josip Broz Tito je praznovao 25. svibnja 1945. svoj 53. rođendan u Ljubljani. Rodjendanskom slavlju je nazocio i **Simo Dubaic** koji je marsalu predao osobni dar. Sutradan na Kongresnom trgu 26. svibnja 1945. godine, marsal je održao govor te rekao: "Sto se tice ovih izdajica, kojih je bilo u svakom narodu, medju svim ljudima, to je sada stvar proslosti. Ruka pravde, oslobodilacka ruka naroda, vec je stigla vecinu...". U Kranju, istog dana, nalazila se je **11. dalmatinska brigada** koja je dobila naredjenje od staba 26. dalmatinske divizije da sacini od provjerenih komunista cetu za posebne zadatke: POTHVAT KLAONICA. Politicki komesar 11. dalmatinske brigade je bila **Milka Planinc**. Glavnim komadantom te novonastale cete je major **Simo Dubajic**, nacelnik staba 4. armije. Ceti zapovjeda kapetan **Nikola Marsic** iz okolice Makarske, a komesar je Crnogorac **Ivica Bokez**. Ceta se je sastojala od 70-ak koljaca. Toj koljackoj ceti je bila dodijeljena 3. ceta 11. dalmatinske brigade kao pratnja i ispomoc u kojoj se je nalazio **Ivan Gugic** i **Mijo Surljan** iz Vele Luke, **Ivan Marinovic** iz Blata na Korculi...

bivsi logor SENTVID

Stigli su u logor Sentvid (Sveti Vid) oko 17 sati koji se je nalazio pred Ljubljanom. Tu ih je dočekala masa zarobljenika, vojnika raznih vojski, civila, žena i djece te cijelih obitelji. To je bio najveći logor Ozne u Sloveniji sa preko 100 000 zarobljenika u njemu. Prije rata je to bila biskupska gimnazija koju su Nijemci preinacili u zatvor i logor. Ogradjen je bio visokom zicom sa zgradama i barakama na dvoristu. Logor su čuvali Knojevci kojima je zapovjedao **Bojan Polak-Stjenka**, komadant Knoja u Sloveniji. Zapovjednik logora je **Nace Majcen**, oficir Ozne koji izvjesca o ispitivanjima šalje u sjediste Ozne u zgradi banke Slavije, **Mitji Ribicicu**. On priprema popise za likvidacije koje kao tajnica pise **Cveta Zimic**, žena **Alberta Svetine**, Macekovog namjestnika. Popise pregledava i odobrava **Ivan Macek-Matija**, nacelnik Ozne za Sloveniju, polubrat **Pepice Kardelj**. Jos u Drvaru u svibnju 1944. godine na savjetovanju sa **Titom i Rankovicem**, **Macek** dobiva uputstva za poslijeratne poboje. Tito se je tu odlucio i rekao mu da za politicke protivnike neće biti milosti, da za njih neće biti suda ni osuda, nego samo likvidacije. Pri ulasku u logor četa ubojica odmah zapocinje sa pljackom i batinama i ubojstvima. Otimaju zlato, nakit, nalivpera, satove, novac i ostale vrijednosti. Prvi logorasi su tu već od 13. svibnja 1945. godine. Predvečer bi stizali novi i novi zarobljenici koji su se bili predali saveznicima na Koroskoj. Britanci su ih na prevaru izrucili partizanima u Jugoslaviji. Na dvoristu, a posebno u zgradama su tukli zatvorenike do smrti. Dnevno je tu na desetke umiralo. Mnogi su umirali iscrpljeni gladju, zedju i bolestima. Mrtve su zakopavali u jarcima oko logora.

Brezarev ponor (Brezarjevo brezno)

Sutradan, u nedjelju 27. svibnja 1945. godine u 6 sati ujutro ceta ubojica je odvezena u Podutik, na Brezarev ponor. U 4 zatvorena kamiona povezli su zarobljenike i vozili ih na stratista sve do večeri. Odlazi i 3. ceta kao pratnja. Dotjerali su zarobljenike do ruba sume, stotinjak metara od jame. Pobacali su ih sa kamiona i svukli ih. Ruke im prekrizili na ledja i vezali telefonskom zicom, zategnuvši ih do kosti da je krv tekla. Vezivali su ih po dvojicu zajedno. Naredili su im da legnu pa ustanu kako bi se zica urezala jos dublje i muka bila veca. Do jame duboke 50 metara su formirali kordon i tukli su ih kolcima i kundacima. Morali su pjevati: sjeno, slama, kuca, jama. Na rubu jame su ubijani puskama engleske proizvodnje koje su imale prigusivace da se manje cuje zbog okolnih kuca. Bacali su ih u jamu, a svako toliko i

ručne bombe te živo vapno za njima. Sveukupno je tu pobijeno oko 1000 zarobljenika, većinom Hrvata. Ubijanje je trajalo do 20 sati kad su se vratili u logor Sentvid. Sutradan su Brezarev ponor minirali i zatrpali. Tih dana su zapunili i ostale ponore na području Ljubljane. Četa koljaca je sutradan 28. svibnja 1945. godine otisla sa vlakom na nova klanja u Kocevski rog.

Tu se je četa posebno istakla. U narednih 8 dana ubila je 40 000 zarobljenika, civila, žena i djece. Marsal ih nagradjuje osmodnevnim dopustom na Bledu. **Simo Dubajic** poslije rata postaje prvim direktorom Televizije Zagreb.

Na Kocevskom rogu su se još iskazali: **Anton Zgonc-Vasja**, **Franc Tavcar**, **Bojan Polak-Stjenka**, poručnik **Daniel Jokovic** iz Vele Luke, pukovnik **Dule Korac** sa Korduna, **Ante Cepic** iz Makarske koji je najodlikovaniji za klanja, **Nikola Raos**, komesar **Ljubo Barbaric** iz Bogomolja na Hvaru, **Grga Markic** iz Desana na Neretvi, **Hodilja Albert** iz Pucisca, komesar **Albert Stambuk** iz Pucisca, **uro Maric** iz Varaždina, **Ivo Frankovic** iz Hodilja sa Peljesca, **Ljubo Barbaric** i zastavnik **Bozo Kacic** sa Hvara. Posljednji se hvalio brojem žena koje je silovao prije nego što su završile u ponorima Kocevskog roga.

Kucja dolina

Zbog zagađenja potoka Glinscice, uginuca stoke te smrada u okolici Brezarevog ponora, zitelji sela Dolnice, (Podutik) trazili su da se odstrani izvor zaraze. **Ivan Macek-Matija** naredio je svom zamjeniku **Albertu Svetini** da organizira isprazniti ponor. Vozac **Ignac Jansa** svakodnevno dovozi iz zgrade Slavije od 10. lipnja 1945. godine kapetana **Jozu Slugu-Lenarta** na nadzor iskopa. Iz logora Sentvid 12. lipnja 1945. godine **Albert Svetina-Erno** dovodi 80 zarobljenih Nijemaca koji sudjeluju u ciscenju ponora. Cuva ih pri tome ceta Knojevaca kojoj je komandir **Anton Burja** iz Zasipa kod Bleda. Najprije su ocistili prilaz ponoru i postavili skele i skripce. Materijal, grede, konope i ostalo je dobio **Milan Apih**, koji je u Ozni skrbio za tehniku. Dobavio je i velika zeljezna kljesta, promjera 1 metar, koja su spustali u jamu. Nijemci bi dolje stavljali raspadajuca tijela u celjusti kljesta te su ih tako izvlacili na površinu. Nekoliko stotinjaka metara nize, u Kucjoj dolini su iskopali jarke i tu su premjestili raspadajuca trupla te ih zakopali. Radovi na iskopu su trajali 15-ak dana. Nijemci koji su sudjelovali u ciscenju ponora završili su u istim jarcima poslije završenog posla.

Napisao: LARRY

Izvor i literatura:

Hrvatski Holokaust: J. I. Prcela

Tudi mi smo umrli za domovino: F. Perme i drugi

Od oslobodilnega boja do banditizma: A. Svetina

Prikrivena grobista Hrvata u Republici Sloveniji: M. Ferenc i Z. Kuzatko